

Les velocitats del món

MANEL OLLÉ

La victòria de la creu

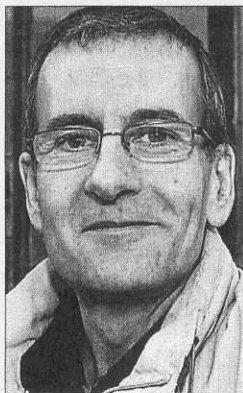
Miquel M. Gibert

Proa

Barcelona 2006. 464 pàgines

Es publiquen tants llibres, i tenim tan pocs indicadors fiables per fer-nos-en tria que ens veiem abocats a descartar lectures una mica a les palpenes. Qui confia encara en el valor orientador dels premis, ni en la coherència de les col·leccions editorials, ni en la credibilitat de les contracobertes? Miquel M. Gibert ha publicat una *opera prima* molt estimable que corre el risc de caure descartada de les tries personals, en primer lloc justament per tractar-se d'una primera novel·la (tot i que l'autor hi ha dedicat més d'una dècada i, de fet, ja ha posat en circulació unes quantes obres teatrals i un bon munt d'estudis sobre literatura del segle XIX i no pocs estudis i edicions crítiques de teatre català, com ara el darrer volum de les obres completes de Josep M de Sagarra); *La victòria de la creu* de Miquel M. Gibert corre el risc de caure arbitràriament descartada de les tries personals també pel fet de ser un patracol considerable, per haver quedat finalista d'un premi —el Sant Jordi— que enguany ha tingut molt bona anyada però que ja fa anys que presenta una trajectòria més aviat erràtica. I corre el risc de caure descartada per una coberta de Marià Vayreda preciosa i molt encertada però capellanesca, per un títol rotund i amb creu triomfant. En definitiva: per l'olor resclosida de ciri apagat i de novel·la historicista i decimonònica, plena de carlins i capellans, que el lector inadvertit hi podria erròniament enumerar.

Cadascú és molt lliure de triar-se els prejudicis a la carta, però en aquest cas es deixarà perdre una novel·la que té com a primera virtut la gens òbvia virtut de no ser placebo literari:

Miquel M. Gibert.

d'apuntar al cor mateix del plaer de llegir i de descobrir en la figuració imaginativa i la textura verbal un coneixement singular. O, si es vol, la virtut d'ofertir amenitat i gaudi al lector sense recórrer a trucs barats i previsibles, ni a la necessitat de suplir febleses literàries amb savis farcits compensatoris. *La victòria de la creu* de Miquel M. Gibert transita el segle XIX però no per convertir-lo en un diorama divulgatiu ni per fer-hi una exposició d'esquemes i curiositats, sinó per convertir-lo en un dispositiu literari del màxim interès: la novel·la arrela en l'anacronisme d'unes formes de vida i d'una manera de veure i de narrar el món per fer-hi créixer un relat que reflexiona sobre el desajustament entre les diferents velocitats del món.

El malentès rau en l'error de creure que una novel·la sobre el segle XIX hagi de ser per força un pèplum d'època, enganyant i didàctic. *La victòria de la creu* recrea l'anacronisme per fer-ne objecte de reflexió literària: res millor per això que abocar-se a un segle de grisalla i transició com el segle XIX, on encara perviu l'ancien régime rural, catòlic i senyorial, però ja assetjat pels

primers embats de la modernitat descreguda, burgesa i tecnificada. Hi veiem la caducitat d'unes formes de vida des d'un lirisme amb tocs subtils d'un humor eficaçíssim i dissolvent. Hi surt la prosopopeia de la premsa vuitcentista, fragments d'espanyol macarrònic, el miratge de Cuba, l'atavisme del llogaret rural i la pervivència insensata d'uns relats i d'uns valors que ni els prosopopeïstes s'acaben de creure.

La novel·la comença carlina i acaba republicana. La veu on s'encarna el relat és la d'un capellà al servei del casal senyorial d'un poble de les Garrigues, la Granadella, que a mesura que escriu i recorda comença a mostrar a contrallum fins a quin punt fins i tot la seva mirada integrista se li ha tornat aliena i poc fiable. Gibert es complau en els detalls, en la vivacitat dels diàlegs i en la recreació d'uns ritus que sedueixen per la seva concreció i veracitat. La novel·la reescriu els motius i els arguments universals però excel·leix en el matís i en l'enginy de trobar sempre solucions sorprenents: el manuscrit trobat i l'anotació erudita, l'adulteri, el revers de l'heroicitat de la guerra, l'amor insensat epistolari, la fidelitat canina, l'incest, la decadència senyorial, l'obsessió per la continuïtat de la nissaga, etcètera, hi troben formulacions sempre admirables.

No ens trobem amb cap incursió novel·listica insòlita o genialoide. El principal mèrit de la novel·la és el de suscitar en el lector la sensació de lliscar per un corrent lleuger i plaent, escrit amb una prosa impecable i que desplega una gran varietat de registres, sempre amb un punt de sonomeria que no enfarrega ni ninotitza el món que basteix: una novel·la on tots els components en joc s'equilibren sense estridència, on el lirisme i la ironia contribueixen a bastir un món i, alhora, a desmuntar-lo.

“La carn vol carn, no s'i pot contradir”

PAU DITO TUBAU

Sonets del portuguès

Elisabeth Barrett Browning.

Traducció de Dolors Udina

Cafè Central / Eumo

Vic, 2006. 102 pàgines

Acostumats com estem que els poemes d'amor no només siguin d'homens sobre dones, sinó d'homens que es queixen de les infidelitats i les perfidies de les dones, com en la poesia satírica romana, o que les glorifiquen per tractar d'immortalitzar-se, com ara els italians Dante i Petrarca, o que les pinten apetitoses com a objecte de desig o bé hi parlen professorals i elegíacs com a líbrics d'ànimes, en una entenedridora sublimació de la impotència o de la desfeta —com ara el savi Gabriel Ferrater—, acostumats i seduïts per la convenció del costum, els 44 sonets d'escola italiana però amb diversos precedents en la pròpia llengua que la poetessa anglesa, romàntica i victoriana Elisabeth Barrett va dedicar al també poeta Robert Browning ofereixen com a mínim un canvi de perspectiva.

Descomptats els il·lustres precedents de Safo i de Louise Labé, entre altres —i amb el permís de les cavalcades místiques de Santa Teresa i de la incomparable Emily Dickinson, que era capaç d'endolcir-se i enlairar-se amb el vol d'un abellot—, els sonets d'Elisabeth Barrett dedicats a qui seria el seu marit han fet fama com els més intensos de la seva dilatada producció, en part per les circumstàncies legendàries en què van ser escrits i han estat recordats, en part per les confessions tumultuoses d'afectes familiars que s'hi amaguen i per l'apassionada conversió amorosa que s'hi descriu. L'anècdota no és per sabuda menys sucosa: la filla gran d'un vidu rigorós que retallava les llibertats dels fills, la conca malaltosa aclaparada per les sobrecarregues de la mort de la mare i d'un germà adorat, s'enamora a la quarantena fins a fugir de casa i deixar enrere un passat de penes i

prostracions; tres anys després, instal·lada a Itàlia i ja amb un fill, el seu estimat rep la notícia de la mort de la mare, i ella —que tenia sis anys més que ell i n'era una precursora, de la gamma dels amors dits d'Edip i d'Electra: vegi's el sonet que fa cinc d'aquests anomenats “del portuguès”—, per ajudar-lo a superar el triàngol d'emmarat, li regala els sonets privats que li havia escrit a l'inici de l'idil·li.

El contingut dels sonets, als quals ella volia anomenar “del bosni” per una de les seves ocurrences, si bé va acceptar el suggeriment de Robert, ateses les estretors morals de l'època, de fer veure que eren traduïts del portuguès, correspon fill per randa a la superació del passat d'Elisabeth i a l'acceptació apassionada de l'amor. La llengua emprada i les sonoritats volgudes fan que la cosa sigui encara una mica més untuosa, pròpia de la matèria amb què estan fets aquests disbarats sublims, ridículs des de fora i sentits entranya endins, però Dolors Udina ha tingut la feia idea de triar el decasil·lab en comptes del possible alexandri —Marià Manent els va combinar, en les tres peces que va traduir—, renunciar a les rimes i reduir una mica l'elevació del to. Les malenconies, les reticències, els desbordaments i les imprecacions hi són inevitables, sobretot perquè la sèrie és pura biografia i la Barrett no només tenia el vici de les lletres, sinó que de jove curava amb èter i opi les misterioses malalties que patia, els insomnis i les fantasmagories que alimentava reclosa a la cambra pròpia. Si a això s'hi afegeix que els versos tenien un únic destinatari i que en principi havien de ser un diàleg d'intimitat a intimitat que no havia d'esdevenir públic, no costa gaire d'entendre que la poetessa hi despulli l'ànima sense recances, de bursada i a desdir. I el llibre no només és apte per a la tafaneria sense esdevenir groller, sinó que no costa trobar-hi algun sonet d'antologia, la qual cosa, atesa l'escassetat de versos memorables, no és petita virtut.

MAC BA Museu d'Art Contemporani de Barcelona

obert fins a la mitjanit

nits de MAC BA

3€ els dijous de 20 a 24 h

29 JUNY - 21 SETEMBRE 2006

Visites guiades: 20.30 i 22 h

Patrocinadors de comunicació:

www.macha.es

EL PAÍS

ICAUTO, S. A.

ACUERDO DE LIQUIDACIÓN Y BALANCE FINAL DE LIQUIDACIÓN

En cumplimiento de lo previsto en los artículos 263 y 275 de la vigente Ley de Sociedades Anónimas, se hace público que la junta general ordinaria y extraordinaria y universal de accionistas de fecha 30 de junio de 2006 decidió disolver y liquidar la compañía, aprobándose el balance final que se transcribe a continuación:

ACTIVO	
Activo fijo	0,00
Tesorería	23.102,03
Activo circulante ..	23.102,03
Total activo	23.102,03
PASIVO	
Fondos propios	
Capital suscrito	180.303,63
Reservas	5.839,42
Res. neg. ejerc. ant.	-163.041,02
Acreeedores	0,00
Total pasivo	23.102,03

Barcelona, 30 de junio de 2006
El liquidador único,
Martín Carlos Llarás Jordana

Cultura

UTOPIES DE L'ORIGEN
AVANTGUARDES FIGURATIVES
A CATALUNYA, 1946 - 1960

DEL 12 DE JULIOL
AL 28 DE SETEMBRE DE 2006
PALAU MOJA
PORTAFERRISSA, 1. BARCELONA

ENTRADA LLIURE

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura